

Nemocnice 21. století

1. část

DOPORUČENÉ PERSONÁLNÍ VYBAVENÍ ZDRAVOTNICKÝCH ZAŘÍZENÍ -LÉKAŘI

Úvod

Česká lékařská komora sleduje se znepokojením prohlubující se nedostatek kvalifikovaných lékařů a zdravotních sester, i kritickou personální situaci některých lůžkových zdravotnických zařízení. Vzhledem k tomu, že Ministerstvo zdravotnictví ČR v rozporu se zákonem č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu (§ 12a) dosud nevydalo příslušnou vyhlášku, rozhodla se Česká lékařská komora vytvořit toto své vlastní personální doporučení.

Ministerstvo zdravotnictví ČR začíná připravovat návrh vyhlášky stanovující požadavky na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení s obrovským zpožděním teprve nyní. Ministerstvem navrhované minimální personální požadavky jsou však v řadě případů příliš nízké, negarantují poskytování lékařské péče lege artis, proto s nimi ČLK nemůže souhlasit a bude se snažit návrhy ministerstva korigovat. Skutečnost, že Ministerstvo zdravotnictví ČR se rozhodlo vázat platnost potřebné vyhlášky o minimálních požadavcích na technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení na dosud neexistující zákon o zdravotních službách, jehož přijetí je nejisté, považuje ČLK za zásadní chybu.

Česká lékařská komora se po delší odborné diskusi rozhodla zveřejnit své vlastní doporučení, týkající se personálního vybavení lůžkových zdravotnických zařízení. Doporučení navazuje na materiál, který byl v roce 2006 připravován jako ministerská vyhláška, k jejímuž vydání však nedošlo. Zmíněný materiál zase vychází z personálních údajů, uvedených pro jednotlivé odbornosti ve vyhlášce MZ ČR č. 134/1998 Sb. v platném znění (*Seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami*). Seznam zdravotních výkonů, který byl vytvořen z důvodu cenové kalkulace, však řeší pouze personální zabezpečení standardních lůžkových oddělení a jednotek intenzivní péče, zatímco ambulance a zákrokové či operační sály personálně (co do počtu lékařů) nijak nelimituje. Výsledkem je nepřijatelná praxe, kdy bývají výkony na příjmových a odborných ambulancích i výkony vázané na hospitalizaci (a prováděné zpravidla na sálech), formálně garantovány služebně staršími lékaři, kteří sice kritéria požadované erudice splňují, ale na zmíněných pracovištích se zdržují jen sporadicky. Zdravotní pojišťovny sice údajně v dohledné době plánují oddělení úhrad péče na odborných ambulancích v lůžkových zdravotnických zařízeních od paušální úhrady (odborné ambulance by pak fungovaly ve stejném režimu jako privátní ordinace ambulantních specialistů), ale dosud k tomuto kroku nedošlo.

Česká lékařská komora navrhuje své doporučené počty odborníků v jednotlivých kategoriích (L1, L2 a L3) s ohledem na velikost lůžkových oddělení, počet ambulancí a operačních sálů.

Definice pojmů:

Lékař L3 – lékař se *specializovanou způsobilostí* (plně erudovaný)

Lékař L2 – lékař s *odbornou způsobilostí* a praxí více než 24 měsíců
(po absolvování základního vzdělávacího kmene)

Lékař L1 – lékař s *odbornou způsobilostí* a praxí méně než 24 měsíců
(absolvent lékařské fakulty)

Lékař L1 může být nahrazen lékařem L2 nebo L3

Lékař L2 může být nahrazen lékařem L3

ÚPS – ústavní pohotovostní služba

OD – ošetřovací den dle *Seznamu zdravotních výkonů s bodovými hodnotami*

Ambulantní péče

Předpokládá se, že v rámci ambulantní péče samostatně ordinuje lékař se *specializovanou způsobilostí* (L3). Pokud však v ambulanci působí lékař pouze s *odbornou způsobilostí* (L1 nebo L2), je nutné, aby pracoval pod dohledem lékaře se specializovanou způsobilostí. Jeden lékař se specializovanou způsobilostí (L3) přitom může dohlížet maximálně na 2 lékaře po absolvování 24 měsíců trvajících vzdělávacího kmene (L2) a musí být dostupný tak, aby do 30 min. mohl přímý dohled skutečně vykonávat. Dohlíží-li na lékaře s praxí kratší než 2 roky (L1), tedy na lékaře, který neabsolvoval základní vzdělávací kmen, je nutná jeho stálá osobní přítomnost a dohled může vykonávat pouze nad 1 lékařem takovým lékařem (L1). O dohledu musí být vypracována smlouva, evidovaná místním OS ČLK.

V ústavním zařízení musí mít každá ambulance (kromě příjmové), stanoven pracovní úvazek a lékař musí mít specializovanou způsobilost (L3) pro obor, v němž jsou ambulantní služby poskytovány. U jednotlivého lékaře nesmí být součet úvazku na ambulanci spolu s jinými úvazky (JIP, lůžková oddělení atd.) vyšší než 1,0 (např. ambulance kardiologie 0,5 + JIP 0,5).

Akutní lůžková péče

Každé ZZ musí mít odborného zástupce s licencií odborného zástupce. Pokud je ředitelem lékař, může být současně odborným zástupcem, pokud je ředitelem nelékař, jde o náměstka LPP.

Základní podmínkou provozu lůžkového oddělení každé odbornosti je primář s kvalifikací L3 a licencií „Vedoucí lékař, primář ZZ“ v úvazku minimálně 0,8 a zástupce primáře s kvalifikací L3 a licencií „Vedoucí lékař, primář ZZ“. Součet úvazků těchto pracovníků (např. amb., JIP atd.) nesmí přesáhnout 1,0. (např. prim. 0,8 + amb. 0,2).

Důležité upozornění: V následně uvedených tabulkách si jednotlivé řádky v levém a pravém sloupci navzájem neodpovídají (!!!) – v levém sloupci jsou řazeny základní součásti lůžkového oddělení ve smyslu lůžková stanice, ambulance, event. operační sál, zatímco v pravém sloupci jsou řazeni lékaři podle stupně jejich erudice, tj. od L3 po L1.

ČLK stanovila 4 obecné modely:

- 1) chirurgický obor
- 2) interní obor
- 3) ostatní obory (např. dermatovenerologie či psychiatrie)
- 4) ARO + samostatné JIP

Rozdělení obvyklých odborností do jednotlivých kategorií uvádí příloha.

Kalkulace personálu lůžkového oddělení chirurgického oboru :

Základní součásti:

- 1 lůžková stanice (30 lůžek = OD 00002)
- 1 stanice JIP (6 lůžek = OD 00055)
- 1 příjmová + pohotovostní ambulance
- 1 operační sál

Personál:

- primář (L3 + primářská licence)
- zástupce primáře (L3 + primářská licence)
- 1 – 2 lékaři L3
- 2 – 3 lékaři L2
- 1 lékař L1
- celkem tedy: 3 x L3 + 3 x L2 + 1 x L1 nebo 4 x L3 + 2 x L2 + 1 x L1,
- tj. celkem 7 lékařů

Větší rozsah pracoviště (nad výše uvedené „základní součásti“):

- + 1 další ambulance = + 1 x L2
- + 1 další operační sál = + 1 x L3 + 1 x L1
- + další lůžka (do 40) = + 0,5 x L2
- + další lůžka (do 50) = + 0,5 x L3 + 1 x L2
- + další lůžkové odd. (nad 50, do 60 lůžek) = + 1 x L3 + 1 x L2 + 1 x L1
- tj. celkem 10 lékařů

Souhrnná tabulka:

Rozsah lůžkového odd.	Personální předpoklady
1 stanice = 30 lůžek 1 stanice JIP = 6 lůžek 1 příjmová + pohotovostní ambulance 1 operační sál	3 – 4 x lékař L3 2 – 3 x lékař L2 1 x lékař L1 Celkem: 7 lékařů
2 stanice = 60 lůžek 1 stanice JIP = 6 lůžek 1 příjmová + pohotovostní ambulance 1 obecná ambulance 2 operační sály	4 – 5 x lékař L3 3 – 4 x lékař L2 2 x lékař L1 Celkem: 10 lékařů

Složení skupiny v případě ÚPS:

Rozsah lůžkového odd.	Personální předpoklady
1 stanice = 30 lůžek 1 stanice JIP = 6 lůžek 1 příjmová + pohotovostní ambulance 1 operační sál	1 lékař L3 1 lékař L1 1 lékař L2 na telefonu
2 stanice = 60 lůžek 1 stanice JIP = 6 lůžek 1 příjmová + pohotovostní ambulance 1 operační sál	1 lékař L3 1 lékař L2 1 lékař L1

Kalkulace personálu lůžkového oddělení interního oboru :

Základní součásti:

- 1 lůžková stanice (**30** lůžek = OD 00001)
- 1 stanice JIP (**6** lůžek = OD 00055)
- 1 příjmová + pohotovostní ambulance
- 1 obecná ambulance

Personál:

- primář (L3 + primářská licence)
- zástupce primáře (L3 + primářská licence)
- 1 – 2 lékaři L3
- 2 – 3 lékaři L2
- 1 lékař L1
- celkem tedy: 3 x L3 + 3 x L2 + 1 x L1 nebo 4 x L3 + 2 x L2 + 1 x L1
- tj. celkem **7** lékařů

Větší rozsah pracoviště (nad výše uvedené „základní součásti“):

- + 1 další ambulance = + 1 x L2
- + 2 další ambulance = + 1 x L3 + 1 x L2
- + 3 další ambulance = + 1 x L3 + 2 x L2
- + 4 další ambulance = + 2 x L3 + 2 x L2 ...
- (podle logiky = 1 lékař L3 dohlíží max. na 2 lékaře L2)
- + další lůžka (do 40) = + 0,5 x L2
- + další lůžka (do 50) = + 0,5 x L3 + 1 x L2
- + další lůžkové odd. (nad 50, do 60 lůžek) = + 1 x L3 + 1 x L2 + 1 x L1
- tj. celkem **10** lékařů

Souhrnná tabulka:

Rozsah lůžkového odd.	Personální předpoklady
1 stanice = 30 lůžek 1 stanice JIP = 6 lůžek 1 příjmová + pohotovostní ambulance 1 obecná ambulance	3 – 4 x lékař L3 2 – 3 x lékař L2 1 x lékař L1 Celkem: 7 lékařů
2 stanice = 60 lůžek 1 stanice JIP = 6 lůžek 1 příjmová + pohotovostní ambulance 1 obecná ambulance 1 odborná ambulance	4 – 5 x lékař L3 3 – 4 x lékař L2 2 x lékař L1 Celkem: 10 lékařů

Složení skupiny v případě ÚPS:

Rozsah lůžkového odd.	Personální předpoklady
1 stanice = 30 lůžek 1 stanice JIP = 6 lůžek 1 příjmová + pohotovostní ambulance	1 lékař L3 1 lékař L1
2 stanice = 60 lůžek 1 stanice JIP = 6 lůžek 1 příjmová + pohotovostní ambulance	1 lékař L3 1 lékař L1 1 lékař L2 na telefonu

Kalkulace personálu ostatních lůžkových oddělení - dermatovenerologie :

Základní součásti:

- 1 lůžková stanice (15 lůžek)
- 1 všeobecná ambulance
- 4 specializované ambulance
- 1 operační sál

Personál:

- primář (L3 + primářská licence)
- zástupce primáře (L3 + primářská licence)
- 3 – 4 lékaři L2
- 1 – 2 lékaři L1
- celkem tedy: 2 x L3 + 3 x L2 + 2 x L1 nebo 2 x L3 + 4 x L2 + 1 x L1,
- tj. celkem 7 lékařů

Souhrnná tabulka:

Rozsah lůžkového odd.	Personální předpoklady
1 stanice = 15 lůžek	2 x lékař L3
1 všeobecná ambulance	3 – 4 x lékař L2
4 specializované ambulance	1 – 2 x lékař L1
1 operační sál	Celkem: 7 lékařů

Kalkulace personálu ostatních lůžkových oddělení – psychiatrie :

Základní součásti:

- 1 lůžková stanice (20 lůžek)
- 1 příjmová ambulance
- 3 specializované ambulance (poradny)

Personál:

- primář (L3 + primářská licence)
- zástupce primáře (L3 + primářská licence)
- 3 – 4 lékaři L2
- 1 – 2 lékaři L1
- celkem tedy: 2 x L3 + 3 x L2 + 2 x L1 nebo 2 x L3 + 4 x L2 + 1 x L1,
- tj. celkem 7 lékařů

Souhrnná tabulka:

Rozsah lůžkového odd.	Personální předpoklady
1 stanice = 20 lůžek	2 x lékař L3
1 všeobecná ambulance	3 – 4 x lékař L2
3 specializované ambulance	1 – 2 x lékař L1
	Celkem: 7 lékařů

Kalkulace personálu ARO a samostatného oddělení intenzivní péče :

Základní součásti:

- 1 lůžková stanice (5 lůžek = OD 00051, 00052, 00053, 00061 a 00062)
- 1 anesteziologická ambulance (na 5 000 anestézií/rok)
- anest. péče poskytována denně průměrně na 5 pracovištích

Personál:

- primář (L3 + primářská licence)
- zástupce primáře (L3 + primářská licence)
- 5 lékařů L3
- 2 lékaři L2
- 1 lékař L1
- celkem tedy: 5 x L3 + 2 x L2 + 1 x L1
- tj. celkem 10 lékařů

Větší rozsah pracoviště (nad výše uvedené „základní součásti“):

- + 1 další anest. ambulance (+ dalších 5 000 anest./rok) = + 1 x L2
- + 1 další pracoviště (operační sál) = + 1 x L2 (na každé 3. další pracoviště L3 místo L2)
- + další resuscitační lůžko = + 0,6 x L3
- + další lůžková stanice = + 1 x L3 (vedoucí lékař) navíc

Souhrnná tabulka:

Rozsah lůžkového odd.	Personální předpoklady
1 stanice = 5 lůžek 1 anest. ambulance 5 operačních sálů/den (průměrně)	7 x lékař L3 2 x lékař L2 1 x lékař L1 Celkem: 10 lékařů

Složení skupiny v případě ÚPS:

Rozsah lůžkového odd.	Personální předpoklady
1 stanice = 5 – 6 lůžek 1 operační sál	1 lékař L3 1 lékař L2 1 lékař L2 na telefonu
dalších započatých 5 lůžek další stanice součástí ZZ porodnice či traum. odd. součástí ZZ porodnice i traum. odd.	+ 1 lékař L2 + 1 lékař L3 + 1 lékař L1 + 1 lékař L2 a 1 lékař L1

Kalkulace personálu samostatné JIP vyššího stupně :

Základní součásti:

- 1 lůžková stanice (7 lůžek = OD 00055, 00065 a 00075)

Personál:

- primář (L3 + primářská licence)
- zástupce primáře (L3 + primářská licence)
- 1 lékař L2
- 1 lékař L1
- celkem tedy: 2 x L3 + 1 x L2 + 1 x L1
- tj. celkem 4 lékaři

Větší rozsah pracoviště (nad výše uvedené „základní součásti“):

- + další 3 intenzivní lůžka = + 1 x L2

Složení skupiny v případě ÚPS:

Rozsah lůžkového odd.	Personální předpoklady
1 stanice = 7 lůžek	1 lékař L3
dalších započatých 7 lůžek vyššího stup. nebo dalších započatých 10 lůžek nižšího st.	+ 1 lékař L2

Příloha 1 – Abecední seznam odborností v jednotlivých skupinách

Interní obory	Chirurgické obory	Ostatní obory
Angiologie Diabetologie Endokrinologie Gastroenterologie Infekční lékařství Kardiologie Klinická hematologie Klinická onkologie Nefrologie Neonatologie Neurologie Pediatrie Pneumologie Radiační onkologie* Revmatologie Vnitřní lékařství	Cévní chirurgie Čelist. a obličej. chirurgie Dětská chirurgie Gynekologie a porodnictví Hrudní chirurgie Chirurgie Kardiochirurgie Neurochirurgie Oftalmologie Ortopedie Otorinolaryngologie Plastická chirurgie Popáleninová medicína Urologie Úrazová chirurgie	Dermatovenerologie Geriatrie Nukleární medicína Pracovní lékařství Psychiatrie Rehabilitač. a fyz. lékařství Pozn.: Samostatně (mimo uvedené skupiny) stojí ARO a samostatné JIP

*Doporučený počet lékařů se řídí rozsahem činnosti oddělení, vyjádřeným počtem nově ozařovaných pacientů za 1 rok.

Příloha č. 2 – Souhlas odborných společností a dalších subjektů

S doporučením ČLK dosud vyslovila souhlas (v abecedním pořadí):

Česká angiologická společnost
 Česká dermatovenerologická společnost
 Česká chirurgická společnost
 Česká oftalmologická společnost
 Česká pneumologická a ftizeologická společnost
 Česká pediatricko chirurgická společnost
 Česká společnost anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny
 Česká společnost infekčního lékařství
 Česká společnost pro ortopedii a traumatologii
 Česká společnost úrazové chirurgie
 Katedra gynekologie a porodnictví IPVZ
 Oborová komise plastické chirurgie
 Oborová komise všeobecného lékařství
 Společnost otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku
 Společnost popáleninové medicíny

Doporučení ČLK bylo schváleno Vědeckou radou ČLK dne 19.2.2009.

Doporučení ČLK bylo přijato usnesením Představenstva ČLK dnes 21.2.2009